

HAGYOMÁNYTISZTELET, TUDATOSSÁG, IGÉNYESSÉG RÁKÓCZI-ASPREMONT KÚRIA REKONSTRUKCIÓJA, MÁD

ÉPÍTÉSZ ARCHITECT: ERHARDT GÁBOR

SZÖVEG TEXT: KOVÁCS ÁGNES

FOTÓK PHOTOS: NAGY KÁROLY ZSOLT

Mád főutcáján áll az a rangos épület, amit egy 16-17. században épült udvarház egyszintes tömegéből Rákóczi Julianna (1672–1717) és férje, gróf Aspremont Ferdinand Gobert (1643–1708) az 1700-as évek legelején emeletes, barokk stílusú főúri kúriaépületté bővített. A középizalitos utcafronti tömeg határozott igazodási pont, egykor a városias karakter elindítójává vált, mégis illeszkedik, beolvad a főutcai házsorok közé, nem borítja fel annak léptékét.

Tokaj-Hegyalja, a világörökségi védettségű borvidék 27 településből áll. A szőlőterületek egyötöde Mád település határában fekszik, ami már a 15. századtól vonzotta a szőlőtermelésbe, borkészítésbe fektető főúri, köznemesi és kisenemesi családok letelepedését és a borkereskedők jelenlétét. A borkészítésben lévő gazdasági potenciál magával hozta a présházak, borházak, uradalmi központok változatos építészeti megjelenését, a sokszínű mezővárosi karakter kialakulását. Alapvetően máig is a méltóságteljes, nyugodt, lomha, lusta tömegek, az egyszerű kontyolt tetőidomok, a vaskos terméskő oszlopok adják a világörökségi borvidék fő

karakterét – játékosabb részletek, egyedi áttört-faragott famunkák, mives kézműves díszítőelemek, vagy a belső terek művészi festései kíséretében.

Ez a vidék legdicsebb korát a Rákócziak uralma alatt élte. A települések máig büszkén őrzik ebben a korban épített emlékeiket. Az új évezredben hatalmas befektetői érdeklődés jelent meg Mádon, évről-évre látványosan formálja, gazdagítja a kanyargós utcák épületszövetét, és veszi újra birtokba az elhagyatott szőlődűlőket. A Rákóczi-Aspremont kúriának 2008 decemberétől lett új tulajdonosa a Barta család (Barta Károly és Sándor), aki az egykori Rákóczi birtok híres szőlőterületét, a napjainkra beerdősült Öreg Király-dűlőt már 2003-ban megvásárolta, feltisztította, újratelepítette, hogy az arról termelt szőlő nemes levélvel töltsse majd meg a kúriaépület pincéit, a földszinti vinotéka polcait, így tegye teljessé a történelmi épület újraélesztését. A birtokigazgató-tulajdonos, Barta Károly, nyitott szemléletű üzletember, természetes módon őrizte meg az épület építéstörténetének emlékeit, lakta be hiteles, odaillő funkciókkal a tereit, és öltöztette fel falait kortárs magyar művészek olajfestményeivel.

A hátsó, részben újjáépített gazdasági épületrészekbe költözött be a borászati feldolgozó térsor, a kúria épületrészének földszinti terei a pincészet irodáiként és vendégfogadó tereiként szolgálnak, az emeleten reprezentatív szálláshelyeket alakítottak ki. Barta szellemiségét minősíti, hogy az emeleti szint hasznosítását először a Muzsikás Együttes tagjaival álmodta meg, pályázati segítségével bizva készítette elő egy Muzsikás Akadémia létrehozását. Sajnos nem kapott támogatást, hogy negyedévente rendezett mesterkurzusok helyszínékként, a köztes időkben pedig vendégkörutak bázispontjaként szolgáljon a kúria, így a vendégszállások kiépítése végül a falusi turizmus pályázati keretein belül fejeződött be 2015 decemberében. Annak ismeretében, hogy

A FELÚJÍTÁS ELŐTTI ÁLLAPOT

1708-ban maga a vezérlő nagyfejedelem, II. Rákóczi Ferenc is megszállt a kúriában, ez a hasznosítás nem idegen az épülettől.

A hiteles rekonstrukcióhoz felkért tervezői és kivitelezői csapatok fegyelmzett, minőségi munkát készítettek. A szakmai irányítást Erhardt Gábor építész végezte, aki egy kis mádi lakóház felújításán dolgozott Barta Károssal, amikor 2006-ban elkezdtek keresni a pincészet megfelelő helyét. Több helyszín vizsgálata után egy osztrák befektető tulajdonában találták meg azt a három egymás melletti telket, ami a történelmi múltja okán méltó otthona lett az akkor már formálódó szőlészeti-borászati vállalkozásnak. A fejlesztés kezdetén a Mádon állandósult problémát, a vendégfogadás parkolási nehézségeit szerencsésen megoldotta a Rákóczi-Aspremont kúriához tartozó két északi telekszomszédja, egy, az osztrák tulajdonos által már elbontott emeletes (Mádon az utolsó zsidó) lakóház helye és egy földszintes parasztház nagy udvara. Ez utóbbi, a pincészethez tartozó, mára szintén vendégházként felújított épületegyüttes kényelmes, egyúttal családi hangulatú szállást nyújt. Építészeti formálása Erhardt Gábor tervei szerint szerényen, tisztességesen történt hagyományőrző színezéssel, egységes tetőidommal és a szénaledobó nyílás helyére tett fedett-nyitott új közösségi térrel.

A kúriaépület egykori középrizalitos kiugrása a barokk, már kétszintes időkben fél méteres volt, mai erőteljesebb kiállása a mintegy 100 éve történt átalakítás eredménye. Maga a nehézkes, nagy boltozott kapualj rejtett átjáróként vezet be az udvarra, a Rákóczi birtokközpontokra oly jellemző árnyas nagy hársfához és az épület hatalmas, rangos tereihez. Különleges időutazásban van részünk, amikor a gyönyörű boltozatos térsorokban mozgunk – a festett falú emeleti lakosztályokban pedig az aprólékos mű-

vérsi festést és annak hónapok munkájával történt még aprólékosabb előhívását, életre keltését csodálhatjuk. Nemessányi Klára és Boromissza Péter festőrestaurátor-művészek készítették el e felületek meszes, enyves secco rétegeinek az örökségvédelem által előírt egyidejű bemutatását: a legrégebb réteg historizmus-eklektika kori, a többiek csak igényesebb síkornamentikus szobafestő-rétegek. Míg a földszinten bemutatásra került a reneszánsz tűzpadka és a kemenceajtó, az emeleten a barokk stílusú falba vajt kályhafülkéket töltik ma ki az 1906-os dátumú kassai és krakkói kályhák és Szebényi Judit restaurátor új cserépkályhái. A kúria építéstörténete figyelmes szemmel számtalan helyen leolvasható: az emeleti előcsarnok egykor fedett-nyitott veranda terében az eredeti barokk falpillérek és stukkók tagolják a falakat, kísérik a barokk kori tömbkő nyíláskeretet, egy barokk főhomlokzati kőkeretes ablak pedig a 19. századi átépítés óta az emeleti déli lakosztály udvari megvilágítását szolgálja. A többi emeleti ajtó már a klasszicista átépítés eredménye, ahogy a középrizalitos helyiség utcafronti falának betétezett faburkolata is. Ez utóbbi folytatásaként újabb lábazati és fali burkolatok készültek, a vizes helyiségekbe hidegburkolatok kerültek, a bútorozást kárpitok, textilek egészítik ki elegáns, keleties színvilággal – Igaz Rita belsőépítész tervei szerint.

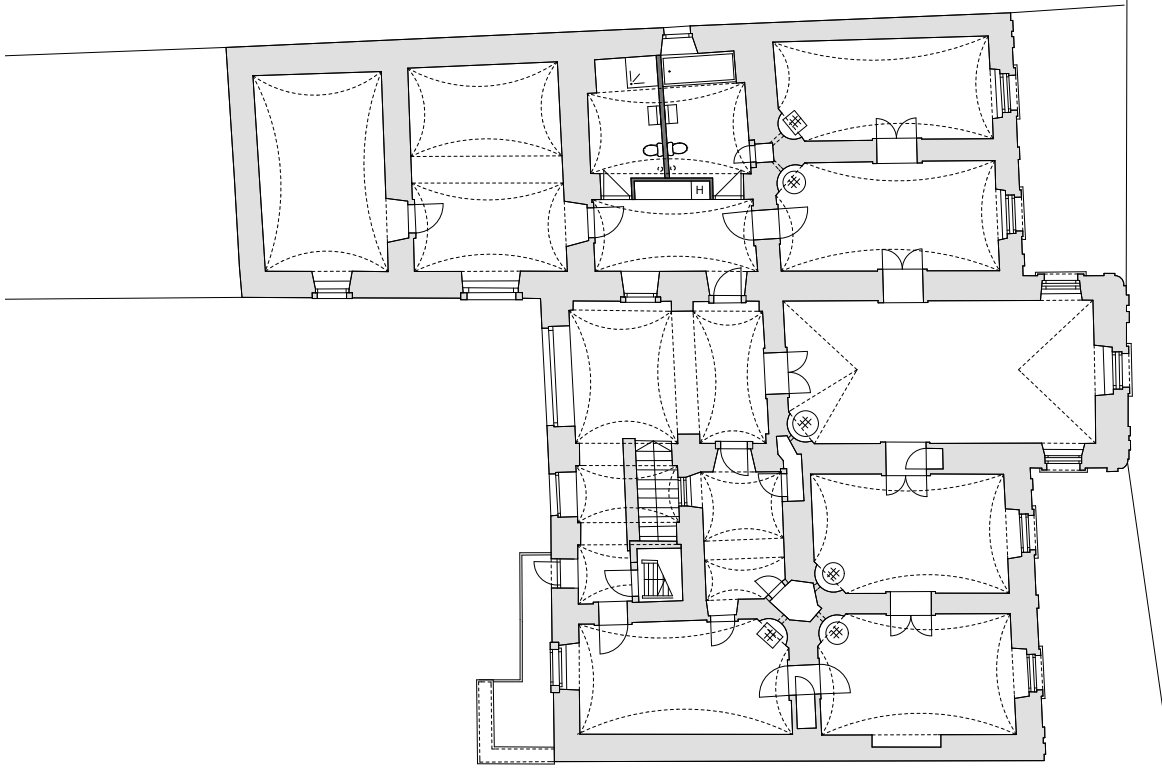
Mind az épületben, mind a kertben sok kedves helyet találunk, ami kiszakít a hétköznapokból, időtlenséget nyújt, marasztal. Az udvari csendes ösvények, belső ligetek mellett egy hatalmas körte- és almáskert is található, a tulajdonos gondosan összeállított, válogatott gyűjteménye. Bízunk benne, hogy évek hosszú munkájával sikerül megalkotnia egy olyan botanikus tájkertet, mint ahogy Rákóczi Julianna dédunokája, Aspremont

János Gobert (1757–1819) tette a rovnei kastélyban (Lednicróna), amiről Mednyánszky Alajos és Jókai Mór is részletes tájleírást ad.

Az elmúlt másfél évtizedben Erhardt Gábor számos épületet tervezett a Tokaj-hegyaljai borvidéken. Kitartó munkával, több fórumon segíti az értékmentés-értékteremtés folyamatát, aktív tagja a Tokaj-hegyaljai Világörökségi Tervtanácsnak, és számtalan gyakorlati példán keresztül tanítja is ezt a szemléletet a BME Építésztechnika Karának Szerves építészet óráin. A borászati megbízások után a műemlékek tervezésénél bizonyít, a reneszánsz golopi Vay-kastély felújítását Salamin Ferencsel közösen tervezte, majd legutóbb a mádi Rákóczi-Aspremont kúriát a kora-barokk tolcsvai Dessewffy-kastély (Helia-D Herba-kastély) megújítása követte – mindezt józan logikával, intelligens, kulturált módon.

ÉPÍTÉSZ // ARCHITECT:
ERHARDT GÁBOR
 BELSŐÉPÍTÉSZET // INTERIORS:
BÁLINT ÁGNES, IGÁZ RITA
 RÉGÉSZET ÉS FALKUTATÁS // ARCHEOLOGY:
**MENTÉNYI KLÁRA,
JUAN CABELLO**
 FALKÉP-RESTAURÁTOROK // FRESCO RESTORATIONS:
**BÓROMISZA PÉTER,
NEMESSÁNYI KLÁRA**
 NYILÁSZÁRÓK RESTAURÁLÁSA // DOORS AND WINDOWS:
FABÓK BALÁZS
 CSERÉPKÁLYHÁK // TILE STOVES:
SZEBÉNYI JUDIT

RESPECT FOR TRADITIONS, AWARENESS AND HIGH-STANDARDS
RECONSTRUCTION PROJECT OF RÁKÓCZI-ASPREMONT MANSION IN MÁD

This prestigious building stands along the main street of Mád. It is an extension of a previous single-storey manor house built in the 16-17th century by Julianna Rákóczi and her husband, Count Aspremont Ferdinand Gobert as they wished to transform it into a single-storey Baroque-style palatial mansion in the early 1700s. The new owner of the building who came in possession of the mansion in December, 2008 was an open-minded businessman who naturally preserved the relics of the history of the building and lent it new and yet authentic and appropriate functions. The outbuildings at the back were partly rebuilt and now house the wine-processing plant, whilst the ground-floor rooms hold the offices of the winery and the reception area. Upstairs representative accommodations have been furnished. Designer and construction teams commissioned with the authentic reconstruction project have done disciplined and high-standard job here. One can participate in a unique trip in time when walking around the beautiful vaulted rooms of the mansion. The foyer upstairs had been a half-open porch where the original Baroque-style pillars and stuccoes articulate walls. Inside the building and also in the garden we can find lots of charming spots that help us to temporarily step out from our everyday lives and experience eternity by authentically reviving the tastes and spirits of the period when the original building was erected.

